7/2768

T.C.
BAŞBAKANLIK
DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI
Dış Ticarette Standardizasyon Genel Müdürlüğü

SAYI : B.02.1.DTM.0.07.05.01.104 23.07.04* 41619
KONU : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: a) 04/06/2004 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-5826 sayılı yazıları
b) 06/07/2004 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-19781 sayılı yazıları

İlgide kayıtlı yazılar konusu Hatay Milletvekili Züheyir AMBER tarafından tevcih edilen 7/2768 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmaktadır.

Bilgilerine arz ederim.

Kürşad TÜZMEN
Devlet Bakanı

EKLER :
EK-1: Cevap (1 Adet-3 Sayfa)

Hatay Milletvekili Züheyir AMBER'in 7/2768 sayılı yazılı soru önergesine ilişkin görüşlerimiz aşağıda belirtilmiştir.

31/12/2003 tarih ve 25333 (3.Mükerrer) Resmi Gazete'de yayımlanan "Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Yakıt ve Atıklara İlişkin Tebliğ" (Dış Ticarette Standardizasyon: 2004/3) hükmü uyarınca, söz konusu tebliğ eki Ek.II-B (Metal Hurdaları) listesi kapsamındaki "metal hurdalarının" ithalatında Çevre ve Orman Bakanlığı'nca düzenlenen "Kontrol Belgesi" aranılmaktadır.

Söz konusu Tebliğde belirtilen "Kontrol Belgesi"nin alınabilmesi için Tebliğ'in 2 nci maddesinin (e) fıkrası hükmü uyarınca, (Ek II-B) listesinde yer alan metal hurdaların ithalatında, menşe veya ihracatçı ülkede analizi yapan resmi kurum veya uluslararası kabul görmüş bir akreditasyon konseyi tarafından akredite edilmiş uluslararası gözetim şirketi veya laboratuvar tarafından onaylı **radyasyon belgesinin** aslı ve tercümesi ile Çevre ve Orman Bakanlığı'nca istenecek taahhütname ve diğer bilgi ve belgelerle birlikte malların ihracatçı ülkede çıkış işlemleri tamamlanmadan önce anılan Bakanlığa başvurulması gerekmektedir.

Aynı Tebliğin 8 inci maddesi ise; "Ekli listede (Ek II-B) yer alan metal hurdaların ithalatında, bu hurdaların en az %85 veya üzerinde metal ihtiva etmeleri gerekmektedir. Eğer metal hurdası alaşım ise, alaşımı meydana getiren metallerin toplamı, en az %85 veya üzerinde olmalıdır. İthal edilecek metal hurdaların dağılmayan katı formda bulunmaları, ithali yasaklanmış tehlikeli madde ve atıklarla karıştırılmamaları ve kontamine olmamaları zorunludur.

Metal hurdayı ergiterek üretim yapan sanayi kuruluşlarının radyasyon ölçüm sistemine (bu iş için uygun ve kalibre edilmiş sabit ve portatif radyasyon ölçüm cihazları ile radyasyon güvenliği konusunda eğitilmiş personele) sahip olduklarının Türkiye Atom Enerjisi Kurumu tarafından yerinde yapılacak tespit çerçevesinde belgelenmesi halinde, ilgili işletmelere hurda metal ithalatı için Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından süresi 1 (bir) yıl olan Uygunluk Yazısı verilir. Söz konusu Uygunluk Yazısı ile her parti ithalat için düzenlenecek analiz belgesinin gümrük idaresine ibrazı halinde, ekli listede (Ek II-B) yer alan metal hurdaları için Kontrol Belgesi aranmaz. İthal metal hurdasının bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen özellikleri taşımaması durumunda, anılan hurda metal ithalatçı firma tarafından menşe ülkeye geri gönderilir. Bu hususlar için Uygunluk Yazısı alınması aşamasında Çevre ve Orman Bakanlığı'nca ek taahhütname alınır. Tebliğ hükümlerine ve taahhütnamelere aykırı hareket edenlerin Uygunluk Yazısı iptal edilerek Kontrol Belgesi uygulamasına tabi tutulur.

Türkiye Atom Enerjisi Kurumu gerekli gördüğü zamanlarda firma tesislerinde sistemin işleyişinin denetlemesini yapabilir. Sistemin çalışmadığının tespit edilmesi durumunda ilgili firmanın Uygunluk Yazısı iptal edilir." hükmünü amirdir.

Bu kapsamda, ithal ve ihraç edilecek hurda malzemede radyoaktif kirliliğin belirlenmesi amacıyla 15 gümrük idaresinde (Esenboğa, Kapıkule, Dilucu, Türkgözü, Habur, Esendere, Sarp, Cilvegözü, Haydarpaşa, Ambarlı, Atatürk Havalimanı Yolcu Salonu, Atatürk Havalimanı Giriş-Çıkış, Alsancak, Mersin, Mersin Serbest Bölge) Nükleer Kapı Dedektörü ve Radyasyon Çanta Dedektörü bulunmaktadır. Ayrıca, tüm gümrük ve muhafaza başmüdürlüklerine 65 adet Radyasyon El Dedektörü dağıtılmış bulunmaktadır.

Gümrük kapılarımıza yerleştirilen nükleer madde dedektörleri ile ilgili olarak Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'nca hazırlanan talimatlar ilgili birimlerimize gönderilmiştir. Halen personelimiz bu talimatlara titizlikle uymakta ve çalışmalarını bu talimatlara göre yürütmekte

7/2768

olup Nükleer ve Radyoaktif Madde tespitine yönelik sabit dedektörler ve el dedektörleri ile eğitimli personel tarafından Habur Sınır Kapısının giriş-çıkış noktalarında sürekli olarak kontroller yapılmaktadır.

Hurda metallerin ithalatı ve ihracatına ilişkin olarak ise;

Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın 07/01/2003 günlü 6200000013-866 sayılı yazısından hareketle, tüm gümrükler başmüdürlüklerine yazılan Gümrük Müsteşarlığı'nın 03/02/2003 günlü 2948 sayılı yazısında, özetle; belirli gümrük kapılarına nükleer madde tespit dedektörlerinin yerleştirilmiş olduğu ve söz konusu sistemin tüm araç, eşya, kargo ve kişiler üzerinde bulunan en düşük seviyelerdeki radyasyonu tespit edebildiği, böylece hurda malzemelerin yurda giriş ve çıkışında radyoaktivite içeriyor olması halinde kolayca tespit edilebileceği göz önünde bulundurularak, DTS (2002/3) sayılı Dış Ticarette Standardizasyon tebliği eki Ek-III sayılı "Kontrole Tabi Metal Hurdaları" listesinin tümüyle Dış Ticarette Standardizasyon (2003/3) sayılı Tebliğ ekinden çıkarılarak bu maddelerin ithalatında Çevre ve Orman Bakanlığı'nca düzenlenmiş kontrol belgelerinin aranması uygulamasına son verildiği; diğer taraftan hurda demir-çelik ithalatında gümrük kapılarına nükleer madde tespit dedektörlerinin yerleştirilmesi ile etkin bir koruma sistemine geçilmiş olmakla beraber söz konusu sistemin etkinliğinden maksimum derecede faydalanmak amacıyla bu kapsamda yapılacak ithalatın mutlaka nükleer madde tespit dedektörlerinin yer aldığı gümrük kapılarından yapılması gerektiğinin düşünüldüğü hususları belirtildiğinden; hurda demir-çelik ithalatının nükleer madde tespit dedektörlerinin olmadığı gümrük idarelerinden yapılmak istenilmesi durumunda, Gümrük Muhafaza İdaresi ile temasa geçilerek yükün el dedektörleri ile kontrol edilmesinin gerektiği ifade edilmiştir.

16/09/2003 tarih ve 25231 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Yakıt ve Atıklara İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ" (Dış Ticarette Standardizasyon: 2003/23) ile "metal hurdalarının" ithalatında Kontrol Belgesi aranılması uygulamasına tekrar başlanmıştır.

Çevre ve Orman Bakanlığı'ndan alınan 07/10/2003 günlü 2225-19988 sayılı yazıdan hareketle de, tüm gümrük ve muhafaza başmüdürlüklerine yazılan 14/10/2003 günlü 26283 sayılı (aynı konuda Habur Gümrük ve Muhafaza Başmüdürlüğüne muhatap aynı tarihli yazımızda) yazımızda, özetle; metal hurdalarını ithal etmek üzere müracaat eden firmalar tarafından anılan Bakanlığa sunulan bilgi ve belgeler arasında, ithal edilen malın fiziksel, kimyasal özellikleri ve radyoaktivite içerikleri ile ilgili olarak menşe ülke veya ihracatçı ülkenin resmi kuruluşları veya akredite edilmiş laboratuvarlarından ya da uluslararası gözetim şirketlerinden alınmış analiz ve radyasyon sertifikaları ile tebliğ kapsamında istenen diğer bilgi ve belgelerin değerlendirildiği ve ithalat talebinde bulunan firmalar adına kontrol belgesinin düzenlendiği; Irak'taki olağanüstü koşullar nedeniyle Irak hurdalarına ait daha önce yapılmış olan ölçüm ve tespitlerin gümrük kapılarında teyit edilmesini sağlayacak ikinci bir fiili denetim mekanizmasının oluşturulmasına ihtiyaç duyulduğu; metal hurdaların ithalatı ile gerekli belgelerin taraflarınca titizlikle incelendiği, özellikle Irak'tan getirilecek olan hurda metallerle ilgili olarak, bu ülkenin özel durumu göz önünde tutularak radyasyon ölçümü ile tehlikeli madde ve tehlikeli atık içermediği veya bunlarla kontamine olmadığına dair analiz belgesinin de istendiği, burada kastın hurda metal içinde olması muhtemel askeri mühimmat olduğu, bu kapsamda yapılabilecek analizlerin **Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu** (MKEK) tarafından gerçekleştirilebileceği hususunun bu Kurumla yapılan görüşmede taraflarına ifade edildiği hususlarının anılan Bakanlığın mezkur yazısında konu edildiğinden; Irak orijinli hurdaların ithalat işlemlerinde gümrük kapılarında ikinci kez kontrol için radyasyon ve kalite ölçüm tespitlerinin Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumuna veya akredite

7/2768

olmuş uluslararası gözetim şirketlerine yaptırılarak Irak hurdalarının ithalat işlemlerinin tamamlanmasının sağlanması belirtilmiştir.

Söz konusu metal hurdaların ithalatına ilişkin olarak; gerçeğe aykırı her türlü beyanname ve belge ile gümrük idaresini yanıltarak işlemini yaptırmak suretiyle bu eşyayı ithal etmek veya teşebbüs etmek kaçakçılık suçunu oluşturmaktadır ve bu fiil hakkında 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu uyarınca işlem yapılması gerekmektedir.

Bu hukuki çerçevede; metal hurdalarının/eşyanın sınır kapılarımızdan girişlerinde (metal hurdaların ithalatında) kapılarımıza yerleştirilen Nükleer Madde dedektörleri ile yapılan kontrollerinde, radyoaktif madde ihtiva ettiğinin tespit edilmesi halinde, personelimiz tarafından söz konusu eşyalar entegre edilerek durum Atom Enerjisi Kurumu'na intikal ettirilmekte ve Kurumun vereceği rapor doğrultusunda gereği yapılmaktadır. Dedektörler ile yapılan kontrollerde, radyoaktif madde ihtiva ettiği anlaşılan hurdaların/eşyanın ithalatçı ve taşıyıcısı hakkında yapılan araştırma sonucunda kasıt unsuruna rastlanması veya yalan beyanda bulunulması halinde ise, firmalar ve şahıslar hakkında ayrıca 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun ilgili maddeleri uyarınca gerekli işlemler personelimizce yerine getirilmektedir.

Ayrıca, Çevre ve Orman Bakanlığı'nın 28/6/2004 tarih ve 34050 sayılı yazısında, Irak'tan yapılan hurda metal ithalatı hususunda yapılan toplantıdan bahisle,

- Yaşanan olumsuzluların ortadan kaldırılması amacıyla Makine ve Kimya Endüstrisi (MKE) Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından elektrik ark ocaklı demir-çelik tesislerinde çalışan ikişer elemana (kimya mühendisi, makine mühendisi veya bu mesleklere ait tekniker veya teknisyenlere) askeri mühimmat hurdalarının kontrolü ve incelenmesi konularında teorik ve pratik olarak sertifika eğitimi verilebileceği,
- Demir-çelik tesisleri depolama sahaları ve tesislerinde yukarıda belirtilen teknik inceleme yapılacak alanda şüpheli hurda ve parçaların ayrı depolanması için depo mahallerinin ve şartlarının tespiti konusunda İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü ile temas kurularak ilgilendirmekte ise 87/12028 sayılı Tüzük hükümleri çerçevesinde hareket edileceği, depolara konulacak bu şüpheli hurda malzemenin MKE Kurumu Genel Müdürlüğüne bildirilerek imkanları çerçevesinde en kısa sürede imhasının sağlanmasına ilişkin düzenlemelerin MKE Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından belirleneceği,
- İthali yapılacak metal hurdası içinde can ve mal güvenliğini tehlikeye sokacak askeri mühimmat bulunmaması için gerekli tedbirlerin alınması, analizi, kontrolü ve işletme sırasında çevre ve insan sağlığına olabilecek zararların tüm sorumluluğunu ilgili tesise ait olacağı,
- Hurda metal ithalatı için uygunluk belgesi verilen firmaların belgelendirme sırasında belirlenen esaslara uymamaları veya aksine gelişecek olaylardan sorumlu olacakları ve kendilerine verilen uygunluk belgesinin iptal edilerek, kontrol belgesi uygulamasına tabi olacakları, kontrol belgesi kapsamında yapılacak ithalat sonucu yaşanabilecek olumsuzluklarda ise vermiş oldukları taahhütname muvacehesinde işlem yapılacağı

hususlarının kararlaştırıldığı belirtilmiş, 7/7/2004 tarih ve 38063 sayılı yazımız ile de söz konusu işlemlerin gerçekleştirilmesinin Dış Ticaret Müsteşarlığınca da uygun görüldüğü bildirilmiştir.

Bilgilerine arz ederim.